

Dubrovački konzul na Malti predaje osuđene na galije

Ilija Mitić

Položaj otoka Malte na putu između istočnog i zapadnog dijela Sredozemnog mora, te Italije i Sjeverne Afrike, bio je važna točka dubrovačke trgovine sa tim zemljama. Dubrovački brodovi na putu za daleke zemlje zapadnog dijela Sredozemnog mora, kao i za luke Sjeverne Afrike, sklanjali su se od nevremena, te uzimali hranu i vodu na otoku Malti. Da bi se zaštitila dubrovačka trgovina, kao i dubrovački brodovi, koji su dolazi na taj otok, Dubrovačka Republika uspostavlja godine 1744. svoj konzulat na Malti. Ovaj konzulat djeluje, osim za vrijeme kratkog perioda francuske okupacije otoka, neprekidno sve do pada Republike.

Za vrijeme od 1766. do 1798. godine, zastupao je interese Republike dubrovački konzul na Malti po imenu Antun Pupilka (Antonio Poupelques). Ovom konzulu dubrovački Senat upućuje dana 15. VI. 1780. godine pismo slijedećeg sadržaja:

»Pošto su od ovdašnjeg suda osuđeni tri ili četiri mladića da veslaju na stranim galijama, mnoge godine ili za cijeli život, nalažemo Vam da razgovarate sa nadležnim na otoku Malti, da

li bi ovi osuđeni mogli biti primljeni na tamošnje galije. Ujedno nam javite kada i gdje ih imamo poslati«.

U pismu od 26. VIII. 1780. godine isti konzul odgovara dubrovačkom Senatu, da je Veliki Meštar (vrhovni poglavar) Malte, odmah pristao, da primi na malteške galije osuđene mladiće, te da ih Senat može poslati prvim brodom. U istom pismu konzul napominje Senatu, da je potrebno u popratnom pismu, kojim se šalju osuđeni, naznačiti za koje vrijeme su osuđeni, kako bi se znalo kada ih se ima iskrcati i pustiti natrag u Dubrovnik. Konzul također stavlja do znanja Senatu, da i napuljski kralj šalje osuđene da veslaju na malteškim galijama.

Na osnovu pomenutog pisma konzula Pupilka, osuđeni mladići su dovedeni na Maltu dubrovačkim brodom kapetana Pavla Pavlovića i predani istom konzulu, koji ih je predao komandantu galija dana 9. VIII. 1781. godine. Prilikom preuzimanja osuđenika, komandant galija je dao konzulu posebnu potvrdu, ovjerovljenu pečatom i potpisom, kojom potvrđuje primitak osuđenih na galije. U ovoj potvrđi se komandant obavezu-

je, da će osuđeničke odmah pustiti sa galija, ako budu od dubrovačkog suda pomilovani prije isteka određene kazne. Ovakovu potvrdu je konzul poslao dubrovačkom Senatu uz pismo od 11. VIII. 1781. godine. Sve troškove koje je konzul imao prilikom primanja i predaje ovih osuđenih (za hranu, čuvanje, karantenu i t. d.), prema dostavljenom popisu troškova, nadoknadio bi konzulu dubrovački Senat. Ukoliko u luci ne bi mentalno bilo galija, na koje bi osuđeni imali biti ukrcani, konzul bi osuđene predao u zatvor grada Valeta na Malti, gdje bi bili smješteni sve do dolaska galija. U takvim slučajevima bi upravitelj zatvora dao konzulu odgovarajuću potvrdu.

Pregledajući arhivski materijal, nalazimo da kapetan Luka Kovačević dovodi na Maltu dana 27. VIII. 1785. godine Mata Vezilića, osuđenog da cijeli život vesla na galijama, kao i Ivana Lučića, osuđenog na 6 godina veslanja, te ih predaje konzulu Pupilku.

Dana 7. VIII. 1790. godine konzul preuzima od kapetana Mihajla Milkovića četiri osuđenika i smješta ih u zatvor Valeta do dolaska određenih galija.

Pismom od 22. I. 1795. godine, dubrovački konzul javlja Senatu, da je preuzeo dva osuđenika. Na galije ih je predao 10. II. iste godine.

Osuđenog Frana Savića konzul prima dana 25. VIII. 1796. godine i odmah ga predaje na galije.

Vidaka Luku, osuđenog dvije godine na galije, konzul prima na Maltu dana 19. II. 1797. g.

Po kapetanu N. Boškoviću dubrovački Senat šalje konzulu osuđenog Vlaha Destića, koji ga predaje na galije 3. VI. 1797. godine.

Težak je bio život osuđenih na malteškim galijama, a što vidimo i iz molbe koju je uputio neki Caraccioli sa Malte u ime osuđenog Petra Lučića. U molbi se navodi, da se osuđeni Lučić nalazi u bolnici, jer je bacio krv zbog napornog veslanja, pa se moli Senat da ga pomiluje i oslobodi daljih muka. Ova molba za pomilovanje je datirana 30. VIII. 1784. godine.

Dolaskom Francuza na Maltu godine 1798., prekida se svaka veza između Dubrovačke Republike i Malte. Francuzi ukidaju strane konzulate, pa tako prestaje rad i dubrovačkog konzula, a time i upućivanje osuđenih Dubrovčana na malteške galije. Odlaskom Francuza sa Malte godine 1800., ponovo se uspostavlja dubrovački konzulat i postaje konzul Zakarije Zमित, ali se time ne obnavlja i praksa upućivanja osuđenih Dubrovčana na galije.

Razlog upućivanja osuđenih na Maltu, vjerojatno leži u jakim prijateljskim odnosima između dubrovačkog Senata i Velikog meštra Malte. Da su ti odnosi bili prijateljski, vidimo iz mnogih pisama upućenih direktno ili preko dubrovačkog konzula Velikom meštru na Malti, od strane dubrovačkog Senata, kojim pismima Senat moli Velikog meštra da lično, svojim autoritetom, zaštiti pojedine dubrovačke brodove ili trgovce. Dolaskom Engleza god. 1800 na Maltu, prestaje biti Veliki meštar rhovna vlast na tom otoku, te time prestaje i upućivanje osuđenih na Maltu, što, nesumnjivo, potvrđuje pretpostavku, da su osuđeni bili slani od dubrovačkog Senata zbog prijateljskih i bliskih odnosa koji su vezivali Maltu i Dubrovnik.